

สรุปการตรวจสอบข่าวการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์

สัปดาห์ที่ 18 ระหว่างวันที่ 30 เมษายน – 6 พฤษภาคม 2549

(Outbreak Verification Summary, 18 th Week, Apr 30 – May 6, 2006)

✓ เรียบเรียงโดย สุทธนันท์ สุทธชนะ * ร.ท. นพ.ธีรยุทธ สุขมี **

*กลุ่มงานเฝ้าระวังสอบสวนทางระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา

* *โครงการฝึกอบรมแพทย์เฉพาะทาง สาขาเวชศาสตร์ป้องกัน แขนงระบาดวิทยา

✉ sut_chana@yahoo.com

ข่าวการระบาดในต่างประเทศ

ในสัปดาห์ที่ 18 ระหว่างวันที่ 30 เมษายน – 6 พฤษภาคม 2549 สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

1. สถานการณ์ภายในประเทศ

1.1 Hand Foot and Mouth Disease เสียชีวิต 1 ราย ที่กรุงเทพมหานคร เด็กชายอายุ 2 ปี ที่อยู่ข้างโรงเรียน พลาธิการทหารราบ เขตบางซื่อ เริ่มป่วยวันที่ 23 เมษายน 2549 ด้วยอาการไข้ เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยนอกที่โรงพยาบาล พญาไทศรีราชา จังหวัดชลบุรี แพทย์วินิจฉัยเป็นไข้หวัด วันที่ 24 เมษายน 2549 ยังมีไข้ เริ่มมีผื่นจุดแดง ๆ ที่ฝ่ามือและเท้า ไม่มีแผลในปาก เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยนอกที่โรงพยาบาลบางโพ แพทย์วินิจฉัยโรคมือ เท้า ปาก ต่อมามีอาการไอและหายใจเหนื่อยหอบ ญาตินำส่งโรงพยาบาลบางโพ วันที่ 26 เมษายน 2549 เวลา 02.00 น. ผู้ป่วยเสียชีวิตหลังเข้ารับการรักษา 2 ชั่วโมง แพทย์วินิจฉัย HFM ร่วมกับ Respiratory failure จาก Pneumonia ผลตรวจเลือด พบ WBC 24,000/ul PMN 58%, Lymphocyte 31% เอกซเรย์ปอด พบ Patchy infiltration Right Lung ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) ได้นำซีรัมที่เหลืออยู่ส่งตรวจที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เพื่อหาเชื้อก่อโรคอยู่ระหว่างรอผล จากประวัติก่อนป่วยพบว่า ผู้ป่วยอาศัยอยู่ที่บ้านดังกล่าว กลางวันจะอยู่ศูนย์เด็กเล็กที่อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี และวันเสาร์-อาทิตย์จะติดตามญาติไปจังหวัดชลบุรี ทีม SRRT ของสำนักระบาดวิทยาร่วมกับสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี ได้ออกสอบสวนโรคในพื้นที่ เพื่อติดตามเฝ้าระวังและค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม ซึ่งขณะนี้ไม่พบผู้ป่วยรายใหม่ และเก็บอุจจาระในผู้ที่สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยเพื่อส่งตรวจ และประสานสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรีเพื่อดำเนินการเช่นเดียวกัน

1.2 Meningococcal meningitides 1 ราย ที่จังหวัดสงขลาและสงฆ์ Meningococcal meningitidis 1 ราย ที่จังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดสงขลา เด็กชายอายุ 2 เดือน อยู่ที่หมู่ 3 ตำบลท่าช้าง อำเภอบางกล่ำ เริ่มป่วยวันที่ 16 เมษายน 2549 ด้วยอาการไข้สูง เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ในวันเดียวกัน ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการพบเชื้อ *Neisseria meningitidis* ในน้ำไขสันหลัง ประวัติก่อนป่วย ผู้ป่วยไม่ได้เดินทางออกนอกพื้นที่ สภาพบ้านอากาศถ่ายเทสะดวก มีผู้สัมผัสใกล้ชิดในครอบครัว 5 ราย ทีม SRRT ได้เก็บตัวอย่างปัสสาวะจากคอไปตรวจ ผลไม่พบเชื้อ ได้ให้ยา Ciprofloxacin และ Rifampicin กับผู้สัมผัสใกล้ชิดทั้งหมด 13 ราย และได้ให้สุขศึกษาประชาสัมพันธ์และเฝ้าระวังโรคในพื้นที่

จังหวัดนครราชสีมา เด็กหญิงอายุ 2 ปี อยู่ที่หมู่ 2 ตำบลเขาไร่ อำเภอทุ่งสง เริ่มป่วยวันที่ 21 เมษายน 2549 ด้วยอาการไข้ มีน้ำมูก ถ่ายเหลว มีผื่นสีลำขึ้นทั่วตัว วันที่ 23 เมษายน 2549 เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลทุ่งสงและส่งเข้ารับการรักษาต่อที่โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา และเสียชีวิตในวันเดียวกัน ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการไม่พบเชื้อ *Neisseria meningitidis* ในเลือดและในน้ำไขสันหลัง ประวัติก่อนป่วย ผู้ป่วยไม่ได้เดินทางออกนอกพื้นที่ สภาพบ้านอากาศถ่ายเทสะดวก ทีม SRRT ได้ค้นหาผู้สัมผัสโรคจำนวนทั้งสิ้น 38 ราย เป็นผู้สัมผัสใกล้ชิดในครอบครัว 4 ราย และได้ให้ยา Ciprofloxacin ในผู้ใหญ่ และ Rifampin ในเด็ก พร้อมทั้งให้สุขศึกษา ประชาสัมพันธ์ในการป้องกันโรค และได้เฝ้าระวังโรคต่อไปอีก 20 วัน ในการสอบสวนโรคใช้กาพหลังแอ่น ควรมีการเก็บตัวอย่างในผู้สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยส่งตรวจด้วย เพื่อช่วยยืนยันการเกิดโรค โดยเฉพาะกรณีไม่สามารถเก็บตัวอย่างในผู้ป่วยได้หรือได้ผลลบ

สถานการณ์โรคไข้กาพหลังแอ่นในประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2549 ถึง 2 พฤษภาคม 2549 มีรายงานผู้ป่วย 11 ราย เสียชีวิต 3 ราย พบผู้ป่วยในภาคใต้ 4 ราย ได้แก่ นราธิวาส ปัตตานี สตูล และสงขลา จังหวัดละ 1 ราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 ราย ได้แก่ อุดรธานี 2 ราย หนองบัวลำภู และนครราชสีมา จังหวัดละ 1 ราย และภาคกลาง 3 ราย ได้แก่ ชลบุรี 2 ราย และสิงห์บุรี 1 ราย

1.3 การระบาดของ Hepatitis A ที่ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 9 เมษายน 2549 ถึงวันที่ 1 พฤษภาคม 2549 พบผู้ป่วยจำนวน 15 ราย อยู่ในหมู่ 9 จำนวน 14 ราย และหมู่ 8 จำนวน 1 ราย มีอาการตัวตาเหลือง อ่อนเพลีย คลื่นไส้ อาเจียนและเบื่ออาหาร เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล จำนวน 11 ราย ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการพบ IgM antibody ต่อเชื้อไวรัส Hepatitis A จำนวน 4 ราย และพบ Hepatitis A antigen จำนวน 1 ราย

ผู้ป่วยมีอายุระหว่าง 6 - 50 ปี อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิงเท่ากับ 2.7:1 และส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา จากการสอบสวนโรคเบื้องต้นโดยทีม SRRT ของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคเขต จังหวัด และอำเภอ พบว่า ปัจจัยเสี่ยงที่คาดว่าน่าจะเป็นสาเหตุของการระบาดครั้งนี้ ได้แก่ การไปร่วมงานศพในหมู่บ้าน และการใช้ภาชนะสำหรับดื่มน้ำและรับประทานอาหารร่วมกัน ทีม SRRT ได้ประสานกับองค์กรส่วนท้องถิ่นในการปรับปรุงสุขาภิบาลน้ำดื่ม ให้สุขศึกษาในพื้นที่ และในสถานศึกษา ให้ดื่มน้ำดื่มสุก/น้ำที่ถูกลูกลักษณะ ไม่ใช่แก้วน้ำ/ช้อนงานชามร่วมกับผู้อื่น และเฝ้าระวังในพื้นที่

1.4 การระบาดของโรคอาหารเป็นพิษ ที่จังหวัดอ่างทอง จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดศรีสะเกษ

จังหวัดอ่างทอง จากเชื้อ *Salmonella group E* วันที่ 30 เมษายน 2549 พบการระบาดในโรงเรียนประจำวัดสระแก้ว มีผู้ป่วย จำนวน 176 ราย เป็นเด็กอายุระหว่าง 5 – 16 ปี จำนวน 174 ราย อัตราป่วยร้อยละ 19.16 ส่วนใหญ่เป็นเด็กชาวไทยภูเขา เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในทุกราย อาการที่พบได้แก่ ใช้สูง ถ่ายเหลวเป็นน้ำ ปวดมวนท้อง คลื่นไส้ อาเจียน รายแรกเริ่มมีอาการเวลา 13.00 น ของวันที่ 29 เมษายน 2549 พบผู้ป่วยมากช่วงเวลา 19.00 – 20.00 น. ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการพบเชื้อ *Salmonella group E* ในผู้ป่วยร้อยละ 9.5 (14/174 ราย) อาหารที่ผู้ป่วยรับประทานเป็นอาหารที่โรงครัวของโรงเรียนทำเอง อาหารมื้อเช้าวันที่ 29 เมษายน 2549 ได้แก่ ข้าวต้มและปลากระป๋อง มื้อกลางวัน ได้แก่ แกงหมูใส่หน่อไม้ดอง ผักคะหล่ำปลีกับหมูใส่ไข่ และมะม่วงสุกไม่ได้ปอกเปลือก จากการสอบสวนโรคเบื้องต้นยังไม่สามารถสรุปสาเหตุได้ ไม่พบว่า ผู้ปรุงอาหารและผู้สัมผัสอาหารมีอาการป่วยและตรวจอุจจาระไม่พบเชื้อ พบการปนเปื้อนคลอรีฟอร์มแบคทีเรียในเชิงที่ใช้ทำอาหาร 1 ตัวอย่าง ทีม SRRT ได้ส่งตัวอย่างอาหาร น้ำ ภาชนะ และตัวอย่างอุจจาระผู้ป่วยบางส่วนตรวจยืนยันที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์อยู่ระหว่างรอผล ทีม SRRT ของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคเขต จังหวัดและอำเภอได้ให้สุขศึกษาประชาสัมพันธ์กับเด็กนักเรียนในเรื่องการป้องกันโรคและการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ และให้คำแนะนำกับโรงเรียนในการปรับปรุงโรงครัวให้ถูกหลักสุขาภิบาลอาหารแล้ว

จังหวัดบุรีรัมย์ จากการรับประทานปลาปักเป้า วันที่ 28 เมษายน 2549 มีผู้ป่วยชาย 4 ราย อายุระหว่าง 24 - 59 ปี เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลสตึก 1 ราย และเข้ารักษาที่โรงพยาบาลบุรีรัมย์ 3 ราย ต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ 3 ราย ขณะนี้ผู้ป่วยอาการดีขึ้นมี 1 ราย ยังคงใช้เครื่องช่วยหายใจ ให้ประวัติว่าเดิมอยู่ที่จังหวัดศรีสะเกษมารับจ้างปลูกอ้อย ที่ตำบลหัวป่า ถึงอำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้นำปลาปักเป้าที่ชาวบ้านทิ้งไว้ในเรือมาต้มรับประทานเป็นอาหารกลางวัน โดยไม่ทราบว่าเป็นปลาพิษ หลังรับประทาน 30 นาทีมีอาการ คลื่นไส้ อาเจียน ชริมฝีปาก ขาปลายมือปลายเท้า แขนขาอ่อนแรง หายใจลำบาก ทีม SRRT ได้เก็บตัวอย่างปลาส่งกรมประมงเพื่อคัดแยกชนิด และประชาสัมพันธ์เตือนไม่ให้รับประทานชนิดนี้มาทำเป็นอาหารแล้ว

ปลาปักเป้านำมาจัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบได้ทั่วไปในลำน้ำมูล บางชนิดรับประทานไม่ได้เนื่องจากมีสารพิษที่เรียกว่า Tetrodotoxin ซึ่งออกฤทธิ์โดยตรงต่อระบบประสาทส่วนปลายและระบบกล้ามเนื้อหายใจ พิษชนิดนี้เกิดจากแหล่งตอนที่ปลากินเข้าไป โดยมีแบคทีเรียชนิดหนึ่งสร้างสารพิษขึ้นมา และปลาจะเก็บสารพิษนี้ไว้เพื่อป้องกันตัว ซึ่งความร้อนจากการปรุงอาหารไม่สามารถทำลายพิษได้

จังหวัดศรีสะเกษ จากการรับประทานกุ้งจ่อม ที่อำเภอเมืองจันทร์และอำเภอบุนนาค

อำเภอเมืองจันทร์ วันที่ 2 พฤษภาคม 2549 มีผู้ป่วยจาก 4 หมู่บ้านในตำบลเมืองจันทร์ มีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ถ่ายเหลว ปวดท้อง เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเมืองจันทร์เป็นผู้ป่วยใน 33 ราย และผู้ป่วยนอก 6 ราย รวม 39 ราย ให้ประวัติว่ารับประทานกุ้งจ่อมที่ซื้อมาจากพ่อค้าเร่ 3 ราย ที่นำมาขายในหมู่บ้าน โดยมีอาการหลังรับประทานประมาณครึ่งชั่วโมง - 4 ชั่วโมง ทีม SRRT ได้เก็บตัวอย่างอุจจาระผู้ป่วย กุ้งจ่อม และตัวอย่างจากป้ายเชื้อที่มือและโพรงจมูกของพ่อค้าเร่ทั้ง 3 ราย ส่งตรวจหาเชื้อก่อโรค ท็อกซิน และสารพิษที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์อยู่ระหว่างรอผล จากการสอบสวนพบว่า พ่อค้าเร่ซื้อกุ้งจ่อมมาจากแม่ค้าในอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งทีม SRRT ของจังหวัดสุรินทร์ได้ดำเนินการสอบสวนโรค พบว่า มีผู้รับกุ้งจ่อมจากผู้ผลิตนำไปขายที่จังหวัดศรีสะเกษ ไม่ได้ขายในหมู่บ้าน และผู้ผลิตได้รับประทานกุ้งจ่อมที่นำไปจำหน่ายด้วย แต่ไม่มีอาการป่วย ทีม SRRT ได้ตรวจสอบขั้นตอนการทำกุ้งจ่อม ตรวจสุขภาพผู้ผลิต ไม่พบมีอาการป่วยและไม่พบบาดแผลที่มือ และได้เก็บตัวอย่างอุจจาระ รวมทั้งภาชนะตรวจ ได้ผลลบทั้งหมด

อำเภอบุนนาค วันที่ 3 พฤษภาคม 2549 มีผู้ป่วยจากตำบลโนนสูง บุนนาค และพะวง เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยใน จำนวน 17 ราย และผู้ป่วยนอก จำนวน 14 ราย รวม 31 ราย มีอาการป่วยหลังจากรับประทานกุ้งจ่อม ที่ซื้อมาจากแม่ค้าในตลาดสดอำเภอบุนนาค ทีม SRRT ได้เก็บตัวอย่างกุ้งจ่อม ตรวจสุขภาพผู้ผลิตเก็บตัวอย่างอุจจาระและป้ายเชื้อจากโพรงจมูก ส่งตรวจที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์อยู่ระหว่างรอผล สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดได้แจ้งเตือนประชาชนให้ระมัดระวังเรื่องการรับประทานกุ้งจ่อม และให้แจ้งจำหน่ายกุ้งจ่อมชั่วคราวแล้ว

2. สถานการณ์ในต่างประเทศ

2.1 การระบาดของ Hepatitis ในเมือง Birgunj ใน Nepal 3 เดือนที่ผ่านมา มีรายงานผู้ป่วยมีอาการตัวเหลืองมากกว่า 3,000 ราย ในเมือง Birgunj เป็นเมืองอยู่ทางตอนใต้ของเมือง Kathmandu และมีชายแดนติดกับประเทศอินเดีย ผู้ป่วยส่วนใหญ่อยู่ในเขตเมือง ซึ่งหน่วยงานสาธารณสุขได้มีการเตือนให้ประชาชนป้องกันการเกิดโรคโดยการดื่มน้ำดื่มสุก

รายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ ๒๕๔๙ ปีที่ ๓๗ ฉบับที่ ๑๘